

Asia: VN/23654/2021

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamisesta/Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av arkivlagen och lagen om Riksarkivet

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Akavan lausunto luonnokseen hallituksen esityksestä arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamisesta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua arkistolain ja Kansallisarkistosta annetun lain muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen. Arkistolain uudistus on odotettu ja toivottu hanke ja kiitämme asian valmistelusta. Kansallinen sääntelymme on ollut osin vanhentunutta. Esimerkiksi Tiedonhallintalaki ja EU:n tietosuoja-asetus ovat muuttaneet toimintaympäristöä merkittävästi. Akava kannattaa esitystä pääpiirteissään ja pitää valmistelua hyvänä ja asianmukaisena.

Akava katsoo, että tilannekuvaa paperisen ja muun analogisen tiedon käsittelystä olisi kuitenkin syytä vahvistaa. Tiedonhallintalain 19 § edellyttää, että viranomaisen laatimat ja sille saapuneet asiakirjat säilytetään vuoden 2022 alusta lähtien pelkästään sähköisessä muodossa. Lisäksi Kansallisarkiston 22.12.2021 antama määräys arkistoitavien asiakirjojen muodosta edellyttää, että lähtökohtaisesti kaikki 1.1.2022 alkaen arkistoitavat asiakirjat säilytetään yksinomaan sähköisessä muodossa.

Analogista aineistoa on kuitenkin eri viranomaisissa edelleen runsaasti ja tämä olisi syytä huomioida esityksessä. Akava katsoo, että ei ole realistista odottaa eri viranomaisten välittömästi digitoivan analogisessa muodossa olevia aineistojaan. Tämä olisi kohtuuton vaatimus, varisinkin kun lakiesitys ei tarjoa tähän minkäänlaisia välineitä.

Akava pitää hyvänä 9 §:n vaatimusta siitä, että arkistotoimijan on nimettävä arkistoinnin vastuhenkilö, jolla on riittävä asiantuntemus ja koulutus arkistotoimen tehtävistä. Tämä on myönteinen muutos nykytilaan. Vaikka alalla ei ole muodollisia pätevyysvaatimuksia, on kaikkien toimijoiden pyrittävä siihen, että arkistoinnin vastuhenkilöiksi saadaan koulutettua mahdollisimman pätevää työvoimaa.

Osana lakiuudistusta olisi huomioitava myös kustannusvaikutukset. Esimerkiksi Kansallisarkistossa olisi oltava riittävästi henkilöstöä ja resursseja sen lakisääteisten velvollisuuksien, kuten SAPA-palvelun toteuttamiseen toiminnan laajentuessa. On kuitenkin myös hyvä, että alalla kannustetaan organisaatorajat ylittävään yhteistyöhön ja sitä kautta kustannussäästöihin.

Akava haluaa lisäksi korostaa tutkijoiden näkökulmaa. On tärkeää, että tutkimustyölle ja erilaisten aineistojen hyödyntämiselle on olemassa kunnolliset puitteet. Erilaisia aineistoja täytyy pystyä hyödyntämään tutkimustyössä joustavasti. Tästä näkökulmasta on hyvä, että analogisten aineistojen digitointiin panostetaan ja myös kannustetaan.

Kokonaisuutena luonnos on kannatettava ja hyvin valmisteltu. Akava pitää tärkeänä, että lainsäädäntö päivitetään vastaamaan tämän päivän tarpeita.

Ystävällisin terveisin

Akava ry

Venäläinen Emmi
Akava ry